■ سال بیست و هفتم ■ شماره ۷۷۳۴ ■ یکشنبه ■ ۴ مهر ۱۴۰۰

ایران

صاحب امتیاز: خبرگزاری جمهوری اسلامی
مدیرمسئول: مهدی شفیعی
سردبیر: جواد دلیری

تلفن: ۸۸۷۶۱۷۲۰ نمابر: ۸۸۷۶۱۲۵۴ ارتباط مردمی: ۸۸۷۶۹۰۷۵
پیامک: ۳۰۰۰۴۵۱۲۱۳ روابط عمومی / نشانی: تهران خیابان خرمشهر،شماره ۲۰۸
صندوق پستی: ۵۳۸۸-۱۵۸۷۵ / امور مشترکین: ۸۸۷۴۸۸۰۰
چاپ: شرکت چاپ جام‌جم / سازمان چاپ و انتشارات دانشگاه آزاد اسلامی چاپخانه همشهری
سازمان آگهی‌های روزنامه ایران: دارنده گواهینامه ایزو ۹۰۰۱ از شرکت NISCERT
تهران خیابان خرمشهر شماره ۱۶ / پذیرش سازمان آگهی‌ها: ۱۸۷۷ (۰۲۱)
انتشارات مؤسسه فرهنگی مطبوعاتی ایران: ۵-۸۸۵۴۸۸۹۲
http://irannewspaper.ir

اذان ظهر ۱۱/۵۶ | اذان مغرب ۱۸/۱۴ | نیمه شب شرعی ۲۳/۱۴ | اذان صبح فردا ۴/۳۲ | طلوع آفتاب فردا ۵/۵۶

سخن روز

امام صادق (ع): هرکس دوست دارد روز قیامت، بر سر سفره‌های نور بنشیند باید از زائران امام حسین (علیه السلام) باشد.
وسائل الشیعه، ج ۱۰، ص ۳۳۰، بحارالانوار، ج ۹۸، ص ۷۲.

وزارت فرهنگ بهتر می‌تواند بر شبکه خانگی مدیریت کند

حبیب اسماعیلی: وقتی وزارت فرهنگ بهتر می‌تواند بر شبکه خانگی مدیریت کند و اسباب ارتقای کیفی سریال‌ها را موجب شود، چه کاری است که زعامت شبکه خانگی را از ارشاد گرفتند و به تلویزیون دادند؟ از گذشته متولی صدور پروانه برای ساخت سریال‌های خانگی و فیلم‌های سینمایی وزارت ارشاد بوده است و حالا هم بهتر است اجازه دهند همچنان وزارت فرهنگ و ارشاد باشد که با قدرت به‌کارش ادامه دهد.

از صحبت‌های این بازیگر و تهیه‌کننده با ایسنا

حساب عباس اما از حساب عالم و آدم جداست. عباس، دست پرورده منحصربه‌فرد خداست. عباس کسی است که پای اهل زمین را به آسمان باز می‌کند. عباس کسی است که دست خاک را به افلاک می‌رساند.

سقای آب و ادب
سید مهدی شجاعی

در مسیر عشق

ستایش ملی از قهرمان کوچک: علی لندی

تصمیم کبری

پیاده رو

ارمغان بهداروند
شاعر

شاید برای نسل نوجوان امروز، تعریف و تصویر الگوهای نه چندان دوری همچون شهید «بهنام محمدی» که با همه کودکی‌اش، در خرمشهر باقی مانده بود تا بجنگد و در برابر گلوله‌های دشمن دیواری از غیرت باشد؛ کمی دشوار باشد.

شاید روایت آن قهرمان کوچک در قالب قصه‌ها چنان که باید ملموس از آب درنیاید اما واقعیت این فراتر از انتظار بودن‌ها وقتی آفتابی‌تر می‌شود که از میان همین نسل نو، کسی باشد که با همه کودکی‌اش به آتش بزند و نجات‌بخش گرفتارانی شود که لابد در اوج شعله‌های سوزان، مرگ خود را انتظار می‌کشیده‌اند. «علی لندی» برخاسته از همین نسل است.

نسلی حی و حاضر که بر واقعیت شور و شعور خویش و بر حقیقت وجودی بهنام محمدی‌ها گواهی‌اند. همان‌ها که با شناسنامه‌های دستکاری شده می‌خواستند در سرنوشت وطن خویش شریک باشند و بیهوده نباشند.

ماجرای غرورانگیز و جانسوز علی لندی مقارن با سالروز آغاز جنگ تحمیلی به خاطره جمعی ما می‌پیوندد و برومندی فرزندان این خاک کهن را فریاد می‌زند. تصمیم مردانه او در لحظه‌ای که آتش در کمین جان‌های گرفتار بود رونوشتی از تصمیم شجاعانه بهنام محمدی است که برای وطن گرفتار در آتش دشمن کم نگذاشت؛ دو نوجوان که هر دو دست بر قضا از یک گوشه این سرزمین و هر دو تربیت‌شده اقوام ایرانی‌اند. بهنام متولد مسجدسلیمان و علی متولد ایذه که هردو شهر در همسایگی با یکدیگرند.

حالا با همین همداستانی، قصه‌های قهرمانان کوچک جنگ باورپذیرتر خواهد شد؛ آنگونه که به کار بردن واژه کودک نتواند به‌تمامی مؤید نمادها و نشانه‌هایی باشد که از خودگذشتگی را ناباورانه خلق کرده‌اند.

علی لندی اکنون به تاریخ جوانمردان پیوسته است و ستایش ملی از قهرمان ۱۵ ساله تأکیدی بر پاسداشت نوجوانان این مرز و بوم و اعتزاز آنهاست.

اگر بهنام محمدی بر فراز تپه‌های شهر مسجدسلیمان همچنان نفس می‌کشد و شناسنامه آبرومند هم‌نسلان خویش است؛ علی لندی نیز به رویین‌تنی علیه فراموشی قهرمانان در دیار کهن «آنزان»، جاودانه خواهد شد که به قول سیدحسن حسینی:

کس چون تو طریق پاکبازی نگرفت
با زخم، نشان سرفرازی نگرفت
زین پیش دلاورا کسی چون تو شگفت
حیثیت مرگ را به بازی نگرفت...

قهرمان تمام ایران

فرهنگ

وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی در پیامی درگذشت علی لندی نوجوان ایذه‌ای را که برای نجات دو بانوی گرفتار در آتش جان خود را از دست داد تسلیت گفت.

در بخشی از پیام محمدمهدی اسماعیلی آمده است: «در هفته دفاع مقدس، ایثاریک بار دیگر رخ عیان نمود و این بار نوجوان فداکار ایذه‌ای قنوس‌وار به پای شعله‌ها سوخت و با شعله‌ها پر کشید و به سوی ابدیت پرواز کرد. علی لندی، نوجوان ۱۵ ساله‌ای بود که پیش از رسیدن نیروهای امدادرسان و آتش‌نشان از جان خود گذشت تا جان دو بانوی گرفتار در آتش را نجات دهد.» وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی در ادامه این یادداشت آورده است: «او زاده خوزستان بود؛ همان خطه‌ای که خاطره قهرمانی‌های بهنام محمدی و محمدحسین فهمیده تا ابد در حافظه آن دیار نقش خواهد بست. دانش‌آموزانی که از صف کلاس جدا شدند تا پشت خاکریز جاودانه شوند. اگر مسیر تصاویر ابرقهرمانان نوجوان این سرزمین را دنبال کنیم، به خانه‌هایی ساده در جای جای این خطه پهناور از قم تا خرمشهر می‌رسیم و اینک هم سرزمین قهرمان‌پرور ایذه که علی لندی جانش را در طبق اخلاص گذاشت و خود را فدا کرد.»

او نوشته است: «علی لندی با جسم کوچک اما روح بزرگ و دل دریایی‌اش همان حماسه‌ای را آفرید که چهل سال پیش محمدحسین‌ها و بهنام‌ها و هزاران دانش‌آموز دیگر آفریدند؛ همان دانش‌آموزانی که به خط زدند؛ گردان رفتند و گروهان برگشتند و حقا که این وصف حال همیشگی قهرمانانی است که یک بار جان بر کف می‌نهند و بار دیگر دل در میان آتش.» محمد مهدی اسماعیلی، همزمانی پرواز ابدی علی لندی با روز بازگشایی مدارس را یادآور این حقیقت دانسته که دانش‌آموزان حماسه‌سازان همیشگی انقلاب هستند؛ ابرقهرمانانی نوجوان که همواره اهمیت خواسته یک ملت را روی دوش خود حس می‌کنند. در بخش پایانی این پیام تأکید شده است: «علی لندی زین پس نه قهرمان ایذه که قهرمان تمام ایران خواهد بود. به یادش می‌ایستیم و کلاه از سر بر می‌داریم.»

هنرمندان در فضای مجازی

فضای مجازی این یکی دو روز حال و هوای دیگری پیدا کرده، اغلب اهالی فرهنگ و هنر از نوجوانی نوشته‌اند که جان خود را فدا کرد تا چندنفر را از مهلکه آتش‌سوزی بیرون بکشد. فرا رسیدن اربعین و البته اطلاع‌رسانی درباره تازه‌های سینما، ساخت مجموعه‌های تلویزیونی و شبکه نمایش خانگی، تئاتر و نشر هم طبق روال همیشگی بخشی از مطالب منتشر شده را به خود اختصاص داده‌اند.

■ **نوجوانی که قهرمان ملی شد**

این روزها «علی لندی» بخشی از شبکه‌های اجتماعی را به خود اختصاص داده، نوجوان پانزده ساله ایذه‌ای که به محض اطلاع از آتش‌سوزی خانه همسایه، برای نجات دو زن میانسال و سالخورده ساکن آن، خود را به دل آتش زد تا جانشان را نجات بخشد. علی این دو زن را نجات داد اما با درصد بالایی از سوختگی روانه بیمارستان شد. هرچند که بدنش تاب نیاورد، حالا این پسر که اغلب از او به‌عنوان قهرمانی ملی یاد می‌کنند جان خود را در پی فداکاری‌اش از دست داده. انتشار این خبر از همان بدو امر احساسات نه فقط مردم را، بلکه اهالی فرهنگ را هم برانگیخته، آنچنان که با انتشار پست و استوری‌هایی درباره‌اش این‌طور نوشته‌اند که «ایران هنوز دهقان فداکار دارد» و «قهرمانان نمرده‌اند». فرهاد حسن‌زاده نویسنده کودک و نوجوان با انتشار تصویری از این پسر نوشته: «برای دلیری و شجاعت نوجوان ۱۵ ساله ایذه‌ای که به آتش زد و جان دو زن را نجات داد اما خود به زندگی برنگشت.» داریوش فرضیایی، عمو پورِرنگ هم با انتشار تصویر این نوجوان و نماهنگ کوتاه نوشته: «درود بر تو علی جان/پسر خوش قلب ایذه. تو مظهر شجاعت و فداکاری و انسانیتی. همه ما به تو افتخار می‌کنیم. روحت شاد ای قهرمان.» حمیدرضا نعیمی، بازیگر و کارگردان، شقایق دهقان و احسان کرمی از دیگران اهالی هنر هم با انتشار مطالبی به این اتفاق واکنش نشان داده‌اند.

■ **خجسته کیا به خانه بازگشت**

خبر خوب دیگر این است که خجسته کیا نویسنده و پژوهشگر سرشناس که برای مدتی کوتاه از خانه‌اش به خانه سالمندان منتقل شده بود با تلاش عروس خود به خانه بازگشت. گویا در مدتی که در خانه سالمندان به سر می‌برده دراثر سهل‌انگاری دچار آسیب و شکستگی می‌شود که از این بابت چندوقتی هم برای درمان و رسیدگی‌های پزشکی در بیمارستان بستری شده بوده است. خجسته کیا از جمله چهره‌های فرهنگ و هنر کشورمان است که سال‌های زیادی از عمر خود را در زمینه نویسندگی، هنر نمایش و برنامه‌ریزی‌های فرهنگی در تلویزیون فعال بوده و از زنان نویسنده پرکار ایران به شمار می‌آید. کتاب‌های ستایش دریا، شاهنامه فردوسی و تراژدی آتنی، خواب و پنداره، آفرین سیاوش و... از آثاری هستند که به قلم او منتشر شده‌اند.

■ **چهره‌ها**

علی دهکردی به تازگی با همکاری مؤسسه فرهنگی «سوینا» کار انتشار نسخه ویژه نابینایان فیلم سینمایی کلاسیک «خوشه‌های خشم» به کارگردانی «جان فورد» را برعهده داشته، این کار که با صدای دهکردی ساخته شده از پنجشنبه یکم مهر ماه در اختیار علاقه‌مندان قرار گرفته است.

غزل شاکری که چندی قبل خبر دعوتش برای حضور در مراسم یادبودی برای مادرش، فرشته طائرپور، کارگردان سینما را با کاشت نهال درخت منتشر کرده بودیم روز گذشته با انتشار تصاویری از برپایی این درختکاری نوشته که: «به احترام همه رفتگان روزهای کرونا و با همراهی شما عزیزان، دیروز (جمعه) کاشت نهال در باغ فرشته آغاز شد.» او نوشته‌اش را با این جملات به پایان برده: «به امید روزهای سبزتر، نفس‌هایی عمیق‌تر و دل‌هایی آرام‌تر...»

مجلس امام حسین(ع) مدرسه انسان‌سازی است

یادداشت

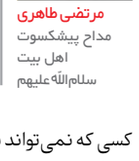

مرتضی طاهری
مداح پیشکسوت اهل بیت سلام‌الله‌علیهم

در هر برهه از زمان باید طبق شرایط موجود جامعه حرکت کنیم. در حوزه عزاداری اباعبدالله الحسین (ع) هم همین‌طور است. همان‌طور که اجرای واجبات دین تحت شرایط تغییر می‌کند اقامه عزای حسینی هم به‌گونه‌ای باید انجام شود که به هیچ کس ضرری نرساند. مثلا کسی که نمی‌تواند به خاطر بیماری ایستاده نماز بخواند یا در شرایطی قرار دارد که نباید ایستاده نماز بخواند در دین ما به او اجازه داده شده تا بنشیند و نماز بخواند و اگر نشسته هم نمی‌تواند بخواند در نهایت خوابیده نمازش را می‌تواند به جا بیاورد. در مورد روزه هم به‌همین منوال است اگر روزه گرفتن برای فرد مسلمان ضرر داشته باشد تا جایی که سلامتی اش به خطر بیفتد نباید روزه بگیرد و اصلاً روزه گرفتن بر او حرام است. و بعداً وقتی شرایط جسمی فرد مهیا شد باید قضای روزه‌اش را بگیرد.

اکنون که کشور درگیر بیماری همه‌گیری کروناست، ما هم در عزاداری تابع همین اصول دینی هستیم. گرچه عزاداری سیدالشهدا تعطیل پذیر نیست اما شرایط عزاداری تغییر می‌کند. سال گذشته که تازه ویروس کرونا آمده بود و وحشت بسیاری از این ویروس وجود داشت و هنوز نمی‌دانستیم باید چگونه با آن رفتار کنیم مراسم عزاداری اباعبدالله در اجتماعات برگزار نشد. اما تعطیل هم نشد. مردم خیلی از هیأت‌های اباعبدالله را به کمک‌رسانی به مردم آسیب دیده از کرونا تبدیل کردند و به بسیاری از مردم که در شرایط کرونا کارشان تعطیل شده بود، کمک کردند. حتی به در منازل رفتند و به مردم ماسک اهدا کردند. یا حتی برای ضدعفونی شهر بسیج شدند. هیأت‌های عزاداری هیچ گاه تعطیل نمی‌شوند بلکه بر اساس شرایط نوع خدمات رسانیشان به عزاداران حسینی تغییر می‌کند. صاحبان هیأت‌ها هزینه هیأت‌ها را صرف امورات مردم و رفع نیاز مردم کردند. و این کمتر از به پا کردن عزای امام حسین(ع) نیست. البته بسیاری از مداحان از طریق فضای مجازی در خانه خود برای مردم نوحه سرایی کردند و برخی از مداحان هم خود در کوچه و خیابان بدون تجمع مردم برای مردمی که در خانه بودند عزای حسینی به پا کردند.

امسال خوشبختانه شرایط به‌گونه‌ای دیگر مهیا شد و با فرمایشات رهبر معظم انقلاب ستاد کرونا به مداحان و برگزار کنندگان هیأت‌های مذهبی اجازه دادند تا در فضایی مناسب که تهویه هوا داشته باشد و با رعایت کامل پروتکل‌های بهداشتی و فاصله‌گذاری اجتماعی مراسم عزاداری اباعبدالله الحسین برپا شود.

حفظ سلامتی مردم اوجب واجبات است و ما باید عزاداری محرم را ادامه دهیم چراکه مجلس امام حسین(ع) مدرسه انسان‌سازی است و اگر برپا نشود در مسیر انسانیت به مشکل می‌خوریم.

پادکست‌های صوتی از سلسله نشست‌های اربعین حسینی

خبرآخر

کارشناسان بخش امور زنان و خانواده حوزه وزارتی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی در نظر دارند با فرارسیدن اربعین حسینی پادکست‌های صوتی از سلسله نشست‌های اربعین اباعبدالله الحسین علیه السلام برگزار کنند. محوریت این سلسله نشست‌ها با موضوع نقش زنان در نهضت عاشورا است که با همکاری و همراهی پژوهشکده زن و خانواده مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه خواهران قم از دیروز سوم مهرماه آغاز و تا ۶ مهر ادامه دارد و به علاقه مندان پیشنهاد می‌شود شنونده این برنامه باشند.

سمیه صفاری، رئیس امور زنان و خانواده وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی با تقدیر از اقدامات و فعالیت‌های ارزشمند پژوهشکده زن و خانواده مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه خواهران قم به ریاست حجت‌الاسلام والمسلمین زیبایی‌نژاد دراین باره می‌گوید: خوشبختانه با رویکرد وزیر محترم فرهنگ و ارشاد اسلامی جناب آقای دکتر محمدمهدی اسماعیلی در حوزه زنان و خانواده مبنی بر حفظ کرامت و منزلت بانوان، به یاری خداوند سبحان، شاهد رشد هر چه بیشتر فعالیت‌های فرهنگی خانواده محور در وزارت متبوع با رویکرد بصیرت‌افزایی در راستای تحقق اهداف گام دوم انقلاب و سیاست‌های کلی جمعیت ابلاغیه مقام معظم رهبری(مدظله العالی) خواهیم بود و در این راستا توجه عمیق همراه با نگرش تخصصی به مکتب اهل بیت علیهم السلام و سیره بانوان قرآنی و بانوان بزرگ اسلام چون حضرت فاطمه الزهرا سلام الله علیها، حضرت زینب سلام الله علیها و حضرت ام البنین و سایر بانوانی که در قیام عاشورا حماسه آفریدند به منظور بهره‌مندی از سبک زندگی معنوی متعالی ضرورت دارد. لذا امور زنان و خانواده وزارت متبوع در راستای ارتقای سطوح معرفتی خانواده بزرگ وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و عموم زنان جامعه همواره رویکرد معرفت‌افزایی را سرلوحه اقدامات خود قرار داده است.

این برنامه که در ساعت‌های مختلف برگزار می‌شود قرار است در بخش مباحث معرفت‌افزایی حوزه زن و خانواده در تارنمای امور زنان و خانواده به آدرس shora-banovan.farhang.gov.ir پخش شود شامل (نشست اول) نقش زنان در نهضت عاشورا، (نشست دوم) هویت حقیقی زنان و بیان شاخصه‌های هویتی حضرت زینب سلام الله علیها(پرسش و پاسخ) با حضور سرکار خانم دکتر ظهیری (عضو شورای عالی فرهنگی و اجتماعی زنان)، (نشست سوم) اربعین، زمینه ساز ظهور با محوریت نقش بانوان با حضور خانم دکتر حکیم زاده (استاد حوزه علمیه قم و پژوهشگر در حوزه زنان)، (نشست چهارم) ملاحظات روش شناختی در پژوهش‌های میدانی، مطالعه موردی درخصوص پیاده‌روی اربعین با حضور سرکار خانم دکتر سعیدی (استادیار مؤسسه مطالعات فرهنگی و اجتماعی وزارت علوم) است که برگزارکننده آن مرکز تخصصی زن و خانواده اسلام شناسی است.

تأملی بر «ایستاده در غبار»

پیشنهاد

رضا مهدوی
موسیقی‌شناس و منتقد هنری

موسیقی فیلم یا به عبارت درست‌تر موسیقی متن به نظر عده‌ای سهل می‌آید...! مثلا سفارشی در کار است و فیلمنامه‌ای پلاتوها و میزانس‌ها و فضاهایی خالی از دیالوگ و... اندکی عمیق به موسیقی‌های مشهور متن فیلم در دنیا و ایران داشته باشیم متوجه می‌شویم یک حس عاطفی و ارتباطی در وهله اول کارگردان با آهنگساز و نیز آهنگساز با کلیت فیلم لازم دارد جدای از هر بحث تکنیک و خلاقیت هنری. حبیب خزائی فر بدرستی در جایگاه آهنگساز فهم کرده که می‌بایست در فیلم «ایستاده در غبار» شهید احمد متوسلیان شخصیت اول فیلم را با تمام ویژگی هایش بتواند در موسیقی ای که با تک تک سازهایی که نیاز ویژه دیده تا از آنها صداکشی کند، انطباق سنجیده‌ای ایجاد سازد تا در گوش و حتی چشم مخاطب تجسم نمایی حقیقی کند و گویی انگار موسیقی درون این شخصیت که داستان فیلم در منطقه‌ای از کردستان است در تک تک پلان‌ها القا شود. در این آلبوم، موسیقی ای خالص گاه با آوا، نهان شخصیت شده‌ای است برگرفته از چهره‌ای برجسته از جبهه و جنگ و جریان‌های ضدانقلاب در کردستان که تمام هستی خود را ایثارگرایانه تقدیم کرده و تمام وجودش حماسه و عشق است به ضرباهنگ وطن و اینچنین شنونده و بیننده با وجود خود خوب حس می دارد ش...

حبیب خزائی فر قطعاً همفکری هایی داشته با کارگردان محمدحسین مهدویان از نخبگان کاربلد دانشی که زود قد کشید در بین اهل فن و مردم در قد و قواره مؤلف‌وار...

دسته زهی آرشه‌ای ها در جای خود با دسته بادی ها و کوبه‌ای ها آنچنان سلحشوری دارند که گویی سازها در آن دوران و در آن منطقه از ایران همچون شهید متوسلیان و همرزمانش جانفشانی ها دارند...

تِم فضای تاریخی در کنار تپه ماهورهای کردستان که به بهترین نحو زیبایی نغمات موسیقایی و آوایی را ترسیم سازی کرده، حاکی از شناخت دقیق حسی و معیار مدارانه‌ای است که آهنگساز مؤلف متوجه است گوش هوش مردم دقیق و آشنا به چنین سینمای حقیقت محور می بایست روایتگری درستی از تاریخ و زمانه حال از هرلحاظ فرهنگ دیداری و شنیداری داشته باشد تا ارتباط عمودی و افقی در جاظهور یابد و گوش و چشم همزمان درک منطقی از صدا و تصویر به نسبت عُقلایی و نه فقط احساسی بلکه در بافت هوشمند تنیده و راه پیدا کند. در سراسر موسیقی متن فیلم «ایستاده در غبار» طبق گفته آهنگساز: «نمادهایی از دغدغه‌های قومیتی و اقلیتی هموطنان کرد ...» لحاظ و رعایت شده و باید اشاره داشته باشیم به استاد مسلم موسیقی وارطان ساهاکیان که بعد از انقلاب اسلامی شاگردان و هنرجویان و دانشجویان زیادی تربیت کرده که شاهد درک و شعور بالای هنری- موسیقایی آنها از جمله حبیب خزائی فر در تمامی عرصه‌ها شاهد هستیم.

■ **ایستاده در غبار / آهنگساز: حبیب خزائی فر / ناشر: حوزه هنری / سال: ۱۳۹۶**

منابع نهضت عاشورا-۴۰ (آخرین قسمت)

اربعین یکی از شعایر مذهب شیعه

آیین

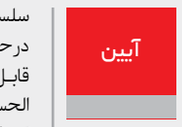

اسماعیل علوی
دبیر گروه پایداری

سلسله یادداشت‌های «منابع نهضت عاشورا» در حالی خاتمه می‌یابد که برای معرفی تعداد قابل توجهی از منابع تاریخی قیام اباعبدالله الحسین (ع) مجالی باقی نماند. فهرستی هم که فراهم آمد به دلیل محدودیت‌ها به شیوه اجمال و چکیده‌نویسی تنظیم شد، بویژه چند شماره آغازین که بنا بر قرار اولیه تنها برای دهه اول محرم تدارک شده بود و ناچار چند منبع یک‌جا ضمن کوتاه نوشته‌ای کم حجم آمد. انگیزه پرداختن به این موضوع اقدامی زیربنایی در زدودن چهره عاشورای حسینی (ع) از تحریف ها بود، زیرا منبع شناسی تحت هر شرایطی نخستین قدم و اساسی ترین اقدام در این جهت محسوب است، بدین معنی که برای بازیابی سره از ناسره و تعیین ثقه از تحریف، ناچار از تعیین صحت و سقم منبع و راویان آن خواهیم بود. از این رو فشرده‌ای با رویکرد قابل اتکا بودن یا نبودن منبع، تهیه و تقدیم شد. چهلمین شماره از این سلسله به مناسبت اربعین حسینی (ع) برخلاف سایر یادداشت‌ها از ابتدا تاکنون که با محوریت شناساندن جایگاه منبع تاریخی بوده، بر اساس موضوع نگارش یافته است.

اربعین حسینی (ع) چهلمین روز پس از شهادت امام حسین (ع) در روز عاشورای سال ۶۱ ق است که با ۲۰ صفر مصادف است. به نقل از برخی منابع تاریخی، اسیران کربلا که عمدتاً زنان و کودکان بودند، در چنین روزی در بازگشت از شام، برای زیارت مدفن امام حسین (ع) به کربلا رفتند، البته گروهی از علما تصریح کرده‌اند که اسرا در بازگشت از شام یکسره به مدینه رفتند. همچنین جابر بن عبدالله انصاری، در این روز به عنوان اولین زائر بر سر مزار امام حسین (ع) حاضر شده است. براساس قول مشهور، سر امام حسین (ع)، در روز اربعین به بدنش در کربلا ملحق شد.

در میان شیعیان اربعین روزی است که جابر بن عبدالله انصاری، صحابی بزرگ رسول خدا (ص) به زیارت قبر امام حسین (ع) رفت و در همانجا بود که اهل بیت رسول خدا (ص) هنگام بازگشت از شام به منظور زیارت مزار امام (ع) آمده و جابر را ملاقات کردند.

بزرگداشت اربعین سیدالشهدا (ع) روایتی مرسل از امام حسن عسکری (ع) است که فرمود: «نشانه‌های مؤمن، پنج چیز است که یکی از آن‌ها زیارت اربعین است.» افزون بر آن امام صادق (ع) زیارتی را به صفوان بن مهران جمّال تعلیم داده که در آن به بزرگداشت اربعین تصریح شده است. در منابع کهن شیعه نیز به این روز از دو جهت توجه شده است؛ یکی از جهت بازگشت اسرا از شام به مدینه و دیگری به سبب زیارت قبر سیدالشهدا (ع) توسط جابر بن عبدالله انصاری، یکی از اصحاب برجسته رسول خدا (ص). شیخ مفید، شیخ طوسی و علامه حلّی در این باره می‌نویسند: «روز بیستم صفر روزی است که حرم امام حسین (ع) از شام به سوی مدینه بازگشتند. همچنین در این روز، جابر بن عبدالله انصاری، صحابی رسول خدا (ص) برای زیارت امام حسین (ع) از مدینه به کربلا آمد و اولین کسی بود که قبر امام حسین (ع) را زیارت کرد. منابع تاریخی زیارت قبر امام حسین (ع) را توسط جابر دو گونه، گزارش کرده‌اند؛ گزارش نخست از طبری است که زیارت جابر را همراه با عطیه عوفی به طور مسند و با تفصیل گزارش کرده، اما در آن، سخنی از ملاقات وی با اهل بیت امام حسین (ع) به میان نیاورده است. گزارش دوم از سید ابن طاووس است که زیارت جابر را بدون همراهی عطیه و به اختصار، بیان کرده و به دنبال آن، ملاقات جابر را با اسرای اهل بیت (ع) که از شام بازگشته‌اند، آورده است.

اینکه آیا اهل بیت (ع) روز اربعین در کربلا حضور داشته اند، یا خیر؟ یکی از مسائل پیچیده تاریخ عاشورا است. برخی منابع حدیثی و تاریخی در این باره به صراحت گزارش نکرده اند، اما آنچه که بسیاری از منابع کهن از آن سخن گفته اند، این است که در این روز، سرِ امام حسین (ع) به بدنش ملحق شد. همچنین گزارش شده است که بیستم صفر روزی است که خاندان امام حسین (ع) از شام به مدینه بازگشتند، اما در این باره، قول دیگری هم هست و آن اینکه اربعین را روز ورود اسرا از شام به کربلا دانسته است.

قاضی طباطبایی در کتاب تحقیق درباره اول اربعین سیدالشهدا می‌نویسد: حرکت به سوی کربلا در روز اربعین از زمان امامان معصوم (ع) در بین شیعیان رایج بوده است و شیعیان حتی در زمان بنی امیه و بنی عباس نیز به این حرکت مقید بوده‌اند. توصیه به زیارت اربعین باعث شده که شیعیان بویژه ساکنان عراق، از نقاط مختلف این کشور به سوی کربلا حرکت کنند. این حرکت که غالباً به صورت پیاده صورت می‌گیرد یکی از پرجمعیت‌ترین راهپیمایی‌ها در جهان شمرده می‌شود. پس از سقوط حزب بعث عراق جمعیت این زائران چند برابر شده است، به طوری که گزارش‌ها از حضور ۱۵ الی ۲۰ میلیون زائر در سال خبر می‌دهند. چهلمین روز پس از شهادت امام حسین (ع) نزد شیعیان دارای ارزشی آیینی است و بر اساس روایات کهن، سر بریده شده حسین بن علی (ع) در چنین روزی به بدن وی در کربلا ملحق شده است. فاصله ۴۰ روز از هنگام وفات مؤمن از اعتقادات و باورهای مسلمانان به‌شمار می‌آید و تبدیل به یکی از شعایر شیعه شده است.